

TÕRVA TEATAJA

MAI
2018

Väljaandjad: Tõrva vallavalitsus Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas Trükk: AS Kroonpress Otsepost: OÜ Joon Tiraaž: 3000 Toimetus: Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

TÕRVA VALLA AASTA EMA ON ELLEN SANG

Emadepäeval kuulutati Hummulis välja Tõrva valla aasta ema, kelleks sai nelja lapse ema ja kuue lapselapse vanaema Ellen Sang.

Egon Ilisson

Ellen Sangi sõnul jõudis eufooria tiitlist veidi vaibuda alles mitu päeva pärast emadepäeva, aga õnnitlusi võttis vastu veel meie jutuaamise päevalgi. Eriti hea meel oli Sangil selle tiitli üle seetõttu, et kogu pere oli koos ja just seda peabki ta emaks olemise suurimaks rõõmuks. „Kui kõik lapsed tulevad maale ja terve koduhoov on lapselaste rõõmust tulvil,” räägib Sang sellest, mis teeb tõeliselt südame soojaks.

Alati positiivne

Tõrva valla esimesele aasta ema konkursile laekus kaheksa kandidaati. Žürii esimees, Tõrva vallavanem Maido Ruusmann ütles, et tal on hea meel, et Tõrvas on nii palju tublisid emasid, kellest igaüks võiks kanda aasta ema aunimetust.

Ruusmann seletas, et valik langes Ellen Sangi kasuks seetõttu, et elu on ta teele veeretanud mitmeid raskeid väljakutseid. Hoolimata sellest, on ta alati suutnud jääda positiivseks ja otsida lahendusi, et elus edasi minna. Seda kõike on ta ka oma lastele õpetanud.

„Ellen Sang võiks olla meile kõigile eeskujuks. Just oma positiivsusega ning sellega, et ta pole kunagi alla andnud,” lausub Ruusmann.

Ka tunnistab Sang, et lapsed annavad elujõudu ja isegi neli last pole üle mõistuse palju. Ta julgustab noori naisi ikka rohkem lapsi saama. „Üksiku lapsega võib juhtuda see, et ärahellitamine läheb üle piiride. Minu lapsed ei saanud kõike, mida soovisid, aga ma nägin, kuidas nad üksteise eest seisid ning oskasid omavahel jagada,” räägib Sang.

Tõrva valla aasta ema Ellen Sang on pereringis. Foto: Sandra Saar

Vanusevahe ei ole probleem

Ellen Sang on kasvatanud üles neli tublit last. Pesamuna Indrek on nüüdseks 28 – aastane, kolm vanemat õde Kadri, Mariliis ja Anu on varjastes kolmekümnendates. Samuti on Ellenil juba kuus lapselast, kellest noorim on kõigest kolmekuune ja vanim 11-aastane.

Elleni lapsed on väikese vanusevahega ja öeldakse, et siis peaks justkui lihtsam olema neil ühist keelt ja tegevusi leida. Ta tunnistab, et kuigi Kadri ja Mariliis sündisid niivõrd lähestikku, oli mudilaseas nendega siiski päris palju tegemist. „Aga nad kõik kasvasid nii ühte jutti ja see oli kuidagi väga loomulik,” räägib Sang, et nelja lapse kõrvalt tuli veel tegeleda loomade ja majapidamisega.

Aasta ema tunnistab, et tagantjärele on natukene ka kurb, et ehk oleks võinud veidi veel aega, hellust ja hoolitust lastele anda, aga eks see ole ilmselt kõikide emade hilisem tõdemus.

Kui vaja, siis vitsa

Elleni lapsed rääkisid, et ema on neid alati õpetanud austama vanemaid inimesi, aitama nõrgemaid ning tunnistama oma vigu, kui on eksitud. Nende põhjendused olid südantsoojendavad, kirjeldades ema kui lahketa ja õiglast inimest.

„Ma tunnistan, et kui vaja oli karm olla, siis ma seda ka olin. Ehk tänapäeval võimalkdatakse natukene liiga palju lastele. Kui ikka on pahanud ja sellele järgneb vale, siis tuleb ka karistus,” ei salga Sang ka seda, et

lastele vitsa sai näidatud.

Lisaks toredate laste üles kasvatamisele ja talu eest hoolitsemisele töötab Ellen alates sügisest Helme pansionaadis abihoolidajana ning õpib selle kõrvalt veel Valgamaa kutseõppekeskuses tööks vajalikke lisaoskusi.

Aasta ema konkursile esitati kaheksa kandidaati: Külli Lääts, Regina Järlov, Helga Lilleväli, Tiina Laar, Marika Zemskov, Sirje Raudlam, Elena Köverik ja Ellen Sang.

Žüriisse kuulusid Tõrva vallavanem Maido Ruusmann, Tõrva vallavolikogu esimees Enn Mihailov, Tõrva valla sotsiaalkomisjoni esimees Tiiu Vips, kultuuri- ja hariduskomisjoni esimees Toivo Põldmaa, MTÜ LC Tõrva Mari president

ELLENI LASTE MÕNINGAD TÄHELEPANEKUD OMA EMAST:

- Ema pole, ta oli tööl või kuskil ära, aga ootamise aeg oli nii pikk ja kui ta tuli, siis oli rõõm nii suur.
- Ema küpsetab igal pühapäeval, rullbiskviit on parim asi maailmas - ta küpsetas seda ka enda sünnipäevaks ja siis kukub lapsel terve kandikutäis maha - nutt ja naer olid segamini.
- Ema leidis alati võimaluse, et laps saaks süüa koolilõunat, minna klassiga ekskursioonile või teatrisse.
- Ema õpetab austama vanu, aitama nõrgemaid ja tunnistama oma vigu, kui laps on eksinud. Ema õpetab last asju tegema siis, kui ei taha, ja leppima siis, kui ei saa, andma siis, kui keegi ei palu.
- Ema sõidab jalgrattaga, aga tal oli kunagi punane punnivõrr. Ta oskab kududa, aga sedasi, et vardad on kõverad ja sokk ei mahu jalga.
- Ema räägib kõikidega nii viisakalt ja lahkelt.
- Kui laps saab ühe korra kõrva-kiulu, siis see tulitab terve elu.

Tiina Tomson, Tõrva noortevolikogu esindaja Mariann Orav, Lõuna-Eesti Postimehe peatoimetaja Sirli Homuha ja Valgamaa aasta ema 2015 Külli Kasak.

Egon Ilisson

TRAAGILINE EMADEPÄEV

Mul on seekordset toimetajarubriiki kirjutada raskem kui kunagi varem ja loode-tavasti ei pea ma eales enam ennast niivõrd koguma, et sõnu ritta seada.

Ma ei tundnud Andrest, noormeest, kes jättis oma elu Vanamõisa järves ujudes, aga ometi ei lähe päevagi, kui ma temale ei mõtle. Ma tunnen südamest kaasa noormehe lähedastele, sõpradele, klassikaaslastele.

Ma loobusin kommentaaridest Kanal 2-le ja ka mu sõber otsustas õigesti, et ei jaganud Õhtulehele mu kontakti. Aga mul on lugu rääkida...

Ma olin jõudnud võistlustelt randa ja vaevalt koti seljast visanud, kui sõbranna, kes eemal sillal päevitas, hõikas: „Egon, sina oskad ujuda!“. Vaatasin hüppetorni poole ja nägin seal seltskonda poisse, ühte naisterahvast koos lapsega ning palli ulpimas mõne meetri kaugusel tornist. Kõik oli täiesti rahulik, mitte mingisugust paanikat. Esimesel hetkel arvasin, et lapsel kukkus pall vette, tõusin püsti ja hakkasin torni poole minema, kuni kostus röögatus: „Ruttu! Ruttu!“

Ma sain aru, et midagi on väga valesti. Tormasin torni poole ja juba joostes näitas naine näpuga kohta, kus noormees oli vee alla vajunud. Kuna olen hea ujaja ja lapsest peale sellesama järve ääres sadu tuhandeid kordi sukeldunud, teadsin, et esimene võimalus on otsustav, ja proovisin hüpata pea ees nii sügavale kui võimalik. Kolme-nelja meetri sügavusel on tunda, kuidas jääkülm vesi surub kopsud rinnus tühjaks, kuidas surve peas muutub talumatuks - ainult adrenaliinitulv lubab sellises sügavuses olla kümnekond sekundit. Kahjuks pole see pooltki sellest sügavusest, mis antud kohas on. See on abitu tunne, ainus mõte on näha midagi (nähtavus oli päästjate sõnul vähem kui meeter).

Juba mõned korrad sukeldudes oled täielikult kurnatud, aga vaid mõneks sekundiks on aega pinnale tulla. Sukeldud uuesti ja uuesti. Selle mõne sekundi jooksul pinnal olles kuuled, kuidas tornist juhendatakse paaniliselt, kust kohast võiks veel proovida. Jah, just proovida, sest lootusetuse tunne kümnekordistub iga hetkega. Mingil hetkel kuuled pinnale tulles ainult karjumist, sellist, nagu ma teeksin midagi valesti, mõtlemisvõime kaob.

Mu sõber ja üks härrasmees on hüpanud vette ning nüüd otsime kolmekesi. Tunnen füüsiliselt, kuidas kõik jõud on kehast kadunud ning sellega koos on tekkinud paanika. Päästjad on jõudnud kohale ja me peame jätma oma lootusetuse neile. Iga sekund edasi küsid endalt mõttes üha kõvema häälega: „Kas ma oleks saanud midagi veel teha?“

Hiljem sain Andrese sõpradelt teada, et minu kohale jõudmise ajaks oli ta juba minuti jagu olnud vee all. Igasugune reaalsustaju ütleb, et mul ei olnud mingit lootust, aga empaatia ei lase seda uskuda. Inimelu ei ole ialgi õpetlik näide ja sellised tragöödiad ei tohiks mitte kunagi juhtuda. Ma loodan, et ei Andresega koos olnud sõbrad, lähedased ega keegi teine ei tunne ennast süüdi, et emadepäev tragöödiaga lõppes. Aga kuna ma sellest vahetpidamata mõtlen, siis tajun, et selliseid kurbi päevi saab ära hoida.

Ma loodan, et lapsevanemad suudavad oma lastele (ja ka endile) mitte ainult veekogude ohtudest rääkida, vaid ka sellest, mida ohu saabudes peaks tegema. Veega seoses ei ole paanika kunagi asjatu, parem karta, kui kahetseda. Isegi, kui inimesed teevad rumalat nalja (mida ma loodan, et nad ei tee), et vees hakkab raske või teesklevad hädasolemist, siis on mõistlik seda võtta kui ohu märki ja lüüa häirekella. Kui keegi rannas olijatest lähebki ja napsab naljatajal turjast kinni, siis peale moraali lugemise ja selle, et vette hüppaja püksid saavad märjaks, mitte midagi halba ei juhtu. Kui aga tegu ei peaks olema naljaga, on paraku tihtipeale juba hilja.

Teiseks. Ma olin olukorrast vaat et kõige kaugemal olnud isik ja ma jõudsin esimesena vette. See polnud saavutus, vaid paratamatus. Rannas oli hinnanguliselt 30-40 inimest ja reageerimine oli pehmelt öeldes kummaline. Ma saan täielikult aru, et vesi on külm ja oma ujumisuskust tuleb hinnata realselt, aga sellisteks asjadeks tuleb olla valmis. Tuleb olla valmis oma sõprade ja võhivõõraste puhul. Isegi kui ei saa minna vette järele, on võimalik ka kaldalt teinekord palju abistada. Meie järved on võtnud aastate jooksul kaugelt liiga palju inimelusid - seega me peaks olema valmis vajadusel appi tõttama. Õnnetusi on võimalik ära hoida!

Inimlikult oli aga kõige valusam kuulata pärast kurba sündmust mõningate randa tulnud inimeste reaktsioone ja käitumist. Ma ei räägi siin ajakirjanikust, kes võttis Andrese šokis olnud sõpradelt väga vastuolulisi seletusi ja pani need ajalehte (küll teda karistab peegel), aga uudist kuulnud ja seepeale kohale tulnud mõne teismelise kõvahäälsed naljad olid talumatud. Nõrgema närvikavaga inimesed oleks ilmselt enesevalitsuse kaotanud. Lapsevanemana ei suuda ma mõista, kuidas on kusagil peres kasvanud lapsed, kellel puudub igasugune austus teise inimese vastu.

Mul on ülimalt kahju, et inimvõimetel on piirid.

Puhka rahus, Andres!

KUI RIIK TAANDA(U)B

Egon Ilisson palus mul kirjutada arvamust. Ma ütlesin talle, et pole probleemi, aga see ei saa olema selline tinki-vinki-laalaa-poo stiilis juhhei-hurraa lugu.

Arnold Looga

Kunagi, kui teemaks oli „esimene Eesti“ ja „teine Eesti“, ma naljaviluks ja ka provotseerimise mõttes koostas uue Eesti kaardi. Selle aluseks oli mingisugune internetist tõmmatud roheline kontuurkaart ja sellele kandsin kaks kollast täppi – ühe suurema Tallinna kohale ja teise tillukese Tartu kohale – ning määrasin kollased alad Eestiks ja kogu ülejäänud rohelise osa Pära-Eestiks. Ilma täiendavaid selgitusi lisamata panin selle pildi Facebooki üles. Ja see pilt hakkas elama võimast elu. Vähem kui nädalaga oli seda jagatud eri isikutele üle 8000 korra ning üldine kommentaarium muutus kohati nii räigeaks ja rõlgeks, et ma võtsin selle pildi seitsmendal päeval maha tagasi. Siiski ka minu Eesti. Kusjuures – niipalju kui ma kommentaare lugeda viitsisin – mitte keegi ei öeldnud, et see pilt oleks olnud vale.

Siis läks natuke aega mööda ja Statistikaametist imbus välja info kohalike omavalitsuste arengutest ning selgus, et ainsad kasvavad omavalitsused Eestis asuvad Tallinnas ja Tartus. Ning kui ei hakata omavalitsusi liitma, siis oi-oi-paha-paha. Kui ei oska – õpetame. Kui ei taha – sunnime. Liitumises iseenesest ei ole ju paha midagi, kõik ju on kuulnud kõnekäändu, et ühinedes kasvab jõud. Aga – ainult mitte siis, kui see on riiklik programm. Liitumine riikliku rehkendamise alusel tükk alati olema kas lahutamise või siis taandamine. Lahutamise lõpptulemusena üks liidetavatest administratiivselt hävineb ning taandamise korral jäävad kõik liikmed küll alles, aga numbrid lähevad väiksemateks.

Nüüd me oleme siis taandatud. Mida see tähendab? Eks ikka seda, et võimaluste osas endiste päevade hiilgust enam ei ole. Võrrandi numbrid on muutunud väiksemateks ja kui kuskil on murrujoone alla tekkinud väärtus 1, siis on see number üldse kadunud. Palgad kasvavad või siis jäävad samaks, kuid ülesandeid tuleb juurde – ka see on otseselt taandamise teema. Haiglasse tuleb jõuda omade vahenditega ja üha sagedamini minnakse kohe heaga Tartusse, hambaid käiakse ravimas üha enam Lätis, hooldekodus on 80 vanainimest, aga toiduportsjone tellitakse 65, õhtul pole kodust välja minnes mitte kuskile minna, sest kõik on suletud, ja on täiesti normaalne, et

LIHTNE EESTI VABARIIGI HALDUSKAART

töötajal on juba kahe kuu palgarahad ikka veel kätte saamata. Nüüd siis on asi läinud lausa nii sõgedaks, et kusagilt „ülevalt“ öeldakse siia „alla“, et teid pole tegelikult üldse vajagi. Sest kuidas saab teisiti tõlgendada kohalike sünnitusosakondade sulgemisotsust ja riigiametniku selgitust, et põllul sünnitada on tegelikult täitsa okei. Põhiseadus ütleb, et Eestis on kodanikel vabadused, õigused ja kohustused võrdsed. Jah, Eestis. Kuid kas ka Pära-Eestis? Noh, hea küll... näide on ehk kohatu, aga kas Tõrva valla kodanik on selles osas võrdne Rae valla kodanikuga? On ikka, aga seda lisatingimustel. Ja kui neid lisatingimusi ei ole?

Selline olukord ei ole tekkinud üleöö. Igal valimisrallil on suunatud pilk vaid suurusumite poole. Ja nüüd on seis selline - võta või jäta. Oma põhitöökohas küsin igal aastal kooli lõpetavatelt õpilastelt, kuhu nad edasi lähevad. Jämedas plaanis 8 õpilast kümnest ütlevad, et ükskõik kuhu, aga siia küll mitte. Ja nii ongi – kel tiivad vähegi kannavad, need ka minema lendavad. Tallinnasse, Tartusse, Soome... ja nendega, kellele esialgu nii hästi ei lähe, tuleb kohalikku elu edasi arendada täiesti uues taandamistehtes, kus vahepeal on meelevaldselt tegureid muudetud. Kunagi käis hirmus poleemika selle üle, et Soome läheb võimeline südamestimulaatoreid seadistama. Nüüd jooksevad maakonnad spetsialistidest tühjaks ja koergi ei haugu selle peale.

Noh hea küll, mis see sünnitumaja siis ikka niisugune on. Paneme kinni. Kes tahab sünnitada, läheb heaga sinna, kus vastavat teenust pakutakse, ja kes ei lähe, see on lihtsalt loll või siis ei sünnita. Läheb põllule peete kõplama. Vaadates vaid üldist plaani, siis ega suurt vahet ju ei ole ja kõik on häpid edasi. Aga selle peale ei mõtle vist keegi, et ega arst ei ole madala kvalifikatsiooniga spetsialist, kelle jaoks töö iseloomu vahetus ei tule kõne

allagi. Arst, kes ei leia endale koha-pealt töökoormust, läheb sinna, kus seda on. Ilmselt ta ei lähe üksi, sest kui perekond tahab koos püsida, siis läheb terve see pere. Tõenäoliselt ei ole arsti abikaasa lihtne puulõhkaja ja nii juhtubki, et ühe spetsialisti lahkumine toob endaga kaasa ka teise spetsialisti mineku. Ja oleme jõudnud uude taandamistehtesse, kus – oh seda üllatust! – on jällegi riik suure sammu ära teinud, muutes olematuks paljude varem lahkunud spetsialistide jätkusuutlikkuse, liites omavahel koole, taandades apteekke, lahutades postkontoreid ja poode, jagades kolme koormust ühele, korrutades kogu aeg, et elu läheb järjest paremaks.

Selle asja nimi on ääremaastumine. On keskused ja on provintid. Provintsil on paraku üsna vilets mekk man, sest juba Gogol ütles, et provintisist leiab ainult lolle, mis muuseas on ka kogu „Revidendi“ juhtmõte. See ei juhtu üleöö, see juhtub põlvkondade jooksul. Gogoli-Venemaa oli provintse tootnud sajandeid, meil algas kõik see Mõisa sloganiga „tulge kõik Tallinna“ ja sellest on juba põlvkond möödas. Suund on antud. Provintsilinnad on saanud alevistaatuse, alevikest on saanud külad. Külad on välja surnud või kiratsevad. Kõikjal karjutakse noore tööjõu järele. Aga milline noor tuleb sellisesse piirkonda oma elu elama, kus puuduvad kõik need tegurid, mis vahepealsete taandustehetega on kadunud?

See aastaid tagasi tehtud Eesti haldusjaotuse roheline kaart kahe kollase täpiga hakkab järjest enam tegelikkuseks muutuma. Sellest on puudu veel vaid üks liitmistehe – see on juba tekkinud ühendvaldade omavaheline liitmine. Sealtsaaks ka korralikult taandustehteid teha. Pärast mida võib ilmselt juba sisselangenud katustega majadele rahumeeli buldoosrid ja harvesterid peale saata.

Näete nüüd, ma juba alguses kirjutasin, et see ei saa olema lõbulugemine.

LÜHIDALT

Helme Teenus ja Tõrva Veejõud ühinemine tõi kaasa muudatusi

Osahingute Helme Teenus ja Tõrva Veejõud ühinemine lepitati kokku nelja ühinenud omavalitsuse (Tõrva, Helme, Põdrala ja Hummuli) vahel 20.06.2016 sõlmitud ühinemislepingus.

Osahingute ühinemiskanne äriregistris jõustus 6. aprillil 2018 ja see tõi kaasa muudatusi eelkõige endise Helme valla piirkonna elanikele.

Nimelt seni toimus arveldamine nii prügi, vee ja kanalisatsiooni, elektri (osaliselt) kui ka soojusenergia osas osahingule Helme Teenus vahendusel.

Edaspidi tuleb tasuda vee- ja kanalisatsiooniteenuse eest osahingule Tõrva Veejõud ja ülejäänud teenuste eest Tõrva Vallavalitsusele.

Arveid koostab endise Helme valla piirkonna elanikele kõigi teenuste eest jätkuvalt Marika Martin, kelle tööruumi asukoht on muutunud. See asub nüüd Ritsu Lasteaed-Algkooli hoones, sissepääs AS Ritsu poolsest otsakusest. Kontor avatud 8.00-16.30, lõuna 12.00-13.00.

Andmed veenäitude kohta palume edastada endise Helme valla piirkonna elanikel Marika Martinile kohapeal, telefonidel 763 5486, 503 1180 või e-posti aadressil marika.martin@torva.ee.

Oluline!

Arvete eest tasumisel palume pöörata tähelepanu sellele, kellelt arve olete

saanud ja kellele tuleb ülekanne teha.

Vee- ja kanalisatsiooni eest tuleb tasuda osahingule Tõrva Veejõud arvelduskontodele nr EE651010220192173220 SEB pangas või Swedbank arvelduskontole nr EE572200221018723129.

Ülejäänud teenuste (prügi, elekter, soojusenergia jne) eest tuleb makse kanda Tõrva Vallavalitsuse arvelduskontodele EE851010220010629018 (SEB) ja EE532200001120119058 (Swedbank).

Sularahas saab arvete eest maksta nii Linna küla kontoris kui osahingule Tõrva Veejõud kontoris, Loosi 9, Tõrvas, samuti Tõrva Vallavalitsuses aadressil Tartu 20, Tõrvas.

Toimib veel ka nõ „raharing“ Helmes, Alal, Taageperas ja Karjatnarmes.

Kuid soovime edaspidi vähendada sularahaarveldusi nii palju kui võimalik, mistõttu palume sularahas tasumise asemel sõlmida otsekordlusleping pangas või tasuda arve muid elektroonilisi maksevõimalusi (internet, postipank, pangaautomaat) kasutades.

Tõrva ja endise Põdrala valla piirkonna elanike jaoks ei muutu midagi, veenäidud esitada endiselt osahingule Tõrva Veejõud kas veebilehe www.torvaveejoud.ee vahendusel, tel 766 3150 või e-posti aadressil veejoud@torva.ee.

Miks on Rullis teostatud nii massiliselt metsaraie?

Tõrva Teataja toimetusele saabus mureliku vallakodaniku (toimetusel nimi teada) küsimus, miks teostas RMK Rulli küla lähistel nii laialatuslikku metsaraie.

Tõrva Teataja uuris mureliku kodaniku heaks RMKst järele, kuidas ja miks antud raie Rullis ette võeti.

VASTUS:

Kristi Parro

RMK kommunikatsiooniosakonna juhataja

Mis plaan antud alaga RMK-l on, et seal nii massiliselt raie teostati? Miks valiti just see mets?

Raiutud alale laieneb RMK taimla, mille jaoks teostati aprillis raadamist 14,56 hektaril. Ala juuritakse ja esialgse plaani järgi pannakse uued puud kasvama 2019. aastal. *Kuivõrd RMK räägib läbi kohalike omavalitsustega raieplaanidest ja palju teavitatakse ette,*

et midagi sellist on toimumas?

Asulalähedaste metsade, mis on kaardistatud kui kõrgendatud avaliku huviga (KAH) alad, majandamisplaanide tutvustamiseks korraldavad RMK metsaülemad koosolekuid, kus tutvustatakse KAH ala metsade vanuselist struktuuri ja raie pikaajalist kava, täpsustatakse vajadusel ala piire ja esitletakse planeeritud raiekohti alal jne.

31. jaanuaril 2018 saatis RMK Valgamaa metsaülem Risto Sepp kutse 8. veebruaril kell 15 toimunud infokoosolekule, kus räägiti planeeritavast raie ja taimla laiendamise kavatsust ja kutsuti asjaosalisi üles saatma oma arvamusi. Kutse osalemiseks läks piirnevate maaüksuste elanikele, MTÜ-le Rulli kütid ja ka kohalikele omavalitsusele.

8. veebruaril kohtuti osalejatega planeeritava raialal looduses. Kohal oli ka Tõrva abivallavanem Aivar Uibu.

Jäätmejaama uued lahtiolekuajad

Tõrva jäätmejaamas on alates 15. mai 2018 uued lahtiolekuajad. Tõrva Vallavalitsus arutas jäätmejaama lahtiolekuage. Muudatused on tehtud seetõttu, et eelkõige oleks valla kodanikel võimalus leida parim sobivaim aeg jäätmete viimiseks jäätmejaama. Selleks on võimalus tööpäevadel anda jäätmeid ära nii hommiku poole (teisipäev, kolmapäev) kui ka õhtu poole (neljapäev, reede, laupäev, oleneb sellest, kuidas erinevad töögraafikud lubavad). Samuti oleme pikendanud laupäeval lahtiolekuagea.

TÕRVA VALLA JÄÄTMEJAAM
T,K 8.00-15.00
N,R 12.00-18.00
L 10.00-18.00 P,E suletud
Jäätmejaama info tel. 53033430

Tõrva valla pakendikonteineritest

Madis Mumm

Tõrva vallavalitsuse keskkonnaspetsialist

Kodus majapidamises on prügi tekimine paratamatu, sest enamus asju, mis poes müüakse, on pakendatud millegi sisse. Sellistel toodetel on juba jaehinna sees pakendi käitlustasu, kuid läbi tootjavastutusorganisatsioonide on võimalik tühjadest pakenditest tasuta vabaneda. Selleks on Tõrva linnas ning suuremates küldes ja alevikes pakendikonteinerid, mis kuuluvad tootjavastutusorganisatsioonidele nagu Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ (ETO), Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (TVO) ning Eesti Pakendiringlus (EPR). Tõrva valla elanikud on aktiivsed prügi sorteerijad ning on kindlasti selliste lühenditega tähistatud prügikastidelt kaane tõstnud. Enim levinud on segapakendikonteinerid, eraldi on konteinerid klaaspakendile ning papile ja paberile (pappkastid, mahlapakendid).

Prügikotti ära visates tahame, et prügi oleks meie silma alt kadunud ning saaksime oma argitegemistega

jätkata. Kahjuks ilmnevad aeg-ajalt probleemid ja prügi jääb konteineri juurde kummitama. Usun, et vaatepilt üleajavast prügikastist on kõigile tuttav. Üks viis sellise olukorra ennetamiseks on vaid lubatud jäätmete viimine konteinerisse. Vastasel juhul on jäätmevedajal õigus, tegelikult suisa kohustus tühjal minema sõita. Pakendikonteinerite puhul tuleb sel juhul vallavalitsusse teada tühjemata konteinerist. Vallavalitsus püüab küll võimalikult kiiresti uue graafikuvälise tühjemamise organiseerida,

kuid prügiveoautod liiguvad kindla logistika järgi. Kui ollakse 3. mail Tõrva piirkonnas, siis kahe päeva pärast kahjuks tagasi ei tulda, mis sellest, et pangetäis ehitusprahti on konteinerist välja nopitud. Rulli külas oli kevadel juhtum, kus segapakendikonteinerisse toodi hulgaliselt kartulikoori, mähkmeid ja muid olmejäätmeid. Selle tühjemamiseks pidi vald tellima olmeprügi tühjemuse, mis on teaduspäraselt tasuline. Suur osa korrektselt sorteeritud pakendeid läks n-õ raisku, rääkimata ajast, mil elanikud ei saanud jäätmeid konteinerisse viia. Võib ette kujutada, missugune tõrvatilk meepotis on olmeprügikott paberi ja papi konteineris. Klaaspakendikonteinerite kõrvale tuuakse aeg-ajalt akna- ja autoklaase. Need ei ole pakendid ning veoautojuht neid kindlasti peale tõstma ei hakka. Selline käitumisviis on nii keskkonnale kui kaaskodanikele ohtlik. Akna- ja autoklaasid tuleb viia jäätmejaama.

Prügikasti üleajamist saab juba oma koduseinte vahel ennetada. Pappkarbid ja –kastid ning mahlapakid saab juba kodus tükkideks rebida või kokku suruda. Üks suurem pappkast võtab arvestava osa konteinerimahust. Kui konteiner jääb näiteks koduteele ja on näha, et sinna tõesti rohkem midagi ei mahu, on mõistlik natuke oodata. Tootjakasutusorganisatsioonide kodulehtedelt või vallavalitsusest saab teada järgmise tühjemuskuupäeva, võib-olla on see juba kahe päeva pärast. Pakendid peavad olema ära viskamiseks puhtad ega tohiks halba lõhna eritada. Prügiveoautod liiguvad varahommikust hilisõhtuni, seega ka pärast traditsioonilise tööpäeva lõppu. Eriti kevaditi võib konteiner kiiresti täis saada, kuna keegi on kodus suurpuhastuse ette võtnud. Juhul, kui mõni pakendikonteiner on pidevalt üleajav, siis palume vallavalitsusega ühendust võtta. Koostööd tootjavastutusorganisatsioonidega on võimalik graafikuid sobivamaks muuta.

MUINASJUTULINE LASTEAED TÕRVALILL SAI 50 - AASTASEKS

Aive Noormaa, endine õpetaja

Ühel aprillikuu õhtupoolikul hõljus lasteaias Tõrvalill palju kallistusi, meenutusi, õnnitlusi ja häid sõnu. Oli ka põhjust, sest lasteaed Tõrvalill on poolsada aastat vana.

*"Tartu tänaval on maja,
aknal helgib päiksekiir.
Kogu koolieelse aja
mudilane veedab siin"*

Nii alustas lasteaia direktor Ede Truu oma pidupäevakõnet. Ta tänas töökad lasteaiaperet ning endisi töötajaid lilled ja kauni meenega. Kuidas direktor oma pidupäevakõnes ütleski: "Lasteaed on koos mänginud kui suur - suur orkester ja juba 50 aastat. Hea koosmängu nimel on läbi aastate olnud vaja ühist pingutamist, üksteisega arvestamist, ärakuulamisost, sallivust ja õppimist. Tänu väga heale orkestrile oleme loonud laste jaoks turvalise ja lapsi arvestava mängumaa..."

Nostalgilised kaadrid

Ja siis said sõna selle maja kõige tähtsamad asukad - lapsed. Laulude, tantsude, pillimängu ja luuletuste kaudu said külalised osa pisikese lapse kaunitest mõtetest ja püüdlustest. Tänu sõnad meeleoluka kontserdi ettevalmistamise eest alati särasilmsele ja rõõmsameelsele

Lasteaia Tõrvalill endine ja praegune pere tähistamas uhket juubelit. Foto: Neil Viskov

muusikaõpetaja Katrin Viskovile, liikumis- ja tantsuõpetaja Ulvi Riitsalule ja muidugi väga tublidele selle maja õpetajatele.

Lasteaia töökad peretema 50. sünnipäeval olid tulnud õnnitlema ja kingitusi jagama Tõrva vallavalitsus, eesotsas vallavanem Maido Ruusmanniga, kes samuti selle maja kasvandik; õnnitlema olid tulnud kolleegid naaberlasteaedades; tänu sõnu ütlesid endised töötajad ja lasteaia hoolekogu esindaja; muusikalist tervitust tõi lasteaia endine kasvandik Kaile Mumm, kes esitas lõõtspillil imeilusat "Ukuaru valsi";

meeldejäävalt mängisid Tõrva Muusikakooli õpilased. Lasteaia perele sooviti armastust, tarkust, kannatlikkust, visadust ja rõõmu südamesse. Tehakse ju tööd, mis on vägagi loominguline ja südamelähedane.

Lapsevanemad kinkisid lasteaiale suure ekraani, millel vilksatasid pidupäevalgi pildid üritustest, endistest töötajatest ja nende tegemistest. Ja muidugi lapsed! Endised kasvandikud on ise juba perekonnainimesed ja nende lapsed nii mõnigi Tõrvalilles ringiga tagasi. Oh, milline äratundmisrõõm piltide näol, mis kuulusid kaugesse nõukaega!

Lugu on vanem kui nimi

Kerime aastaid tagasi: lasteaed avati 8. aprillil 1968. a kahehümälisena. Kuid juba mõne aasta pärast laste arvu kasvades tekkis vajadus kolmanda rühma jaoks ja juurdeehitus valmis 1972. a. Rutt Reinaste oli tollase Tõrva sovhoosi lastepäevakodu juhatajana ametis 24 aastat.

1992. a jaanuaris liideti Tõrva linna lasteaed ja Tõrva sovhoosi lasteaed - kahe maja töötajatest sai väga ühteheidet meeskond ja direktoriks Ede Truu. Lasteaed sai nimeks Tõrvalill - väljamõtletaks kasvataja Kersti Essa, kes on niisiis

lasteaia nime ristiema.

Majal on koguni kaks ilusat laulu. Esimese laulu autor on Sven Malm ja teise laulu autor õpetaja abi Ulvi Borodkin. Lasteaial on oma kaunis lipp, mis valmis Tõrva kunstistuudios lapsevanemate Iriina Rei ja Gerda Visteri eestvõttel. Seoses ühinemisega oktoobris 2017 ühtseks Tõrva vallaks on lasteaed Tõrvalill Tõrva valla lasteaed.

Selle maja südames on palju päikselist naeru ja lahkust, südamekust, armastust, abivalmidust ja siirust. Maja on seest ilus ja hubane justkui nukumaja. Lasteaia õuealal on palju lilleilud - see on koht, kuhu oled oodatud ja palutud. Lasteaia direktor Ede Truu on entusiastlik ja oma ala parim - inimene, kes teab, mida tahab ja kuidas eesmärgini jõuda. Ede oskab kollektiivi koos hoida nagu mesilasema oma peret.

Õhtu edenedes said kõik peolised osa meeldivast peolauast, kus juttu ja naerurõkatusi jätkus mitmeks - mitmeks tunniks. Selle kõige sagina sees liikus särasilmne, energiline ning heatujuline lasteaia direktor Ede Truu.

Palju - palju õnne, armas lasteaed! Teguderohkeid aastaid!

Uute kohtumisteni!

EESTI 100 X 100 PESAKASTI ERAMETSA

Kaja Hass

Ala ja Riidaja põhikoolid osalesid projektis „Eesti 100 x 100 pesakasti erametsa“. Projekti idee autor on Riidaja kooli vilistlane ja põline Ala küla elanik Kalle Kiusalaas, kes koos Tiina Virki, Gevo Goldingu ja Mariin Lepikuga üritust ka korraldasid ja läbi viisid.

Tegevus algas pesakastide ehitamisega – eelnevalt olid kõik detailid korraldajate poolt valmis lõigatud ja kooli saadetud, õpilaste ülesanne oli puurida augud ja osad omavahel ühendada. Ehitamine läks lahti juba märtsikuus, kus eelkõige poisid tööõpetustundides õpetaja Jaana Veri juhendamisel pesakastid kokku panid. Ehitamas käisid ka 2. ja 4. klassi õpilased. Kooli puutõrõngi õpilased põletasid kastidele peale kirja „Rasva-Antsu kodu“. Kuigi töö oli eelkõige mõeldud justkui poiste

tööõpetustundideks, said kokkuvõttes kõik lapsed ja õpetajad ettevõtmises kaasa lüüa, sest kogu koolipere käis 8. mail pesakaste Ala- Taagepera matkarajale üles panemas. 8. mai hommikul oli väike kogunemine kooli juures, kus Kalle Kiusalaas jagas õpetussõnu selle kohta, kuidas ja kuhu pesakaste paigutada. Eriti oluline oli see, et pesakasti ava jääks päikese suunas ja kast ise asuks teest või käidavast kohast pisut eemal, et linnud saaksid rahulikult toimetada. Jooksvalt aitasid korraldajad lapsi ka matkarajal. Matk lõppes Taagepera külalplatsil, kus eestvedajad lapsi tänukirja ja maiustustega tänasid.

Kui Ala kool oma pesakastid üles sai, algas sama tegevus Riidaja Põhikoolis, kus ürituses osales 5.- 9. klass, 20 last ja 2 õpetajat.

Projekti rahastas AS Dammix. Ala ja Riidaja kool tänab korraldajaid.

MUUSIKAKOOL LOODAB UUE KLAVERI OSTUKS LEIDA TOETAJAJD

Thea Leitmaa
Tõrva muusikakooli direktor

Tõrva muusikakool on EV 100. sünnipäeva aastal ostmas uut kabinetklaverit Estonia 190. Puudu on veel väike summa, et klaver jõuaks Tõrva 23. augustil.

Uue klaveri ostuks on eraldatud Tõrva muusikakoolile projekti ILOP 2018. aasta taotlusvoorst toetust 10 000 eurot.

Projekt „Igal lapsel oma pill“ on kutsutud ellu, et uuendada lastele ja noortele muusikaõpet pakkuvate

asutuste pilliparke. Projekt on kantud unistusest, et igal Eestimaa lapsel oleks võimalus õppida pillimängu. Pillide ostu toetatakse EV 100 eelarvest. Tegemist on ühiskingitusega Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks.

Pillide soetamiseks on planeeritud neli taotlusvoorust 2015. kuni 2018. aastani. Ühiskingituse eestvedajad on Eesti Muusikakoolide Liit, Eesti Puhkpillimuusika Ühing, Eesti Pärimusmuusika Keskus, Eesti

Rütmimuusika Hariduse Liit, Eesti Sümfooniaorkestrite Liit ja Eesti Vabariik 100 korraldustoimkond.

Seoses klaverite soetamise rahastuse ettevalmistusega viidi EML poolt 2016. aastal läbi klaverite vajaduse kaardistamine muusikakoolides. Tõrva muusikakool vastas küsitlusele, et soovib klaveri osta 2018. aasta taotlusvoorus.

Tõrva muusikakoolis õpivad lapsed kogu Tõrva vallast. Uus klaver

võimaldab pakkuda õpilastele parimal tasemel professionaalset pilliõpet.

Varasemalt on projekti ILOP abiga koolile ostetud juba baritonsaksofon, tšello (2015), klarnet, klassikaline kitarr, kontrabass (2016), viiul, tenortromboon, löötspill (2017).

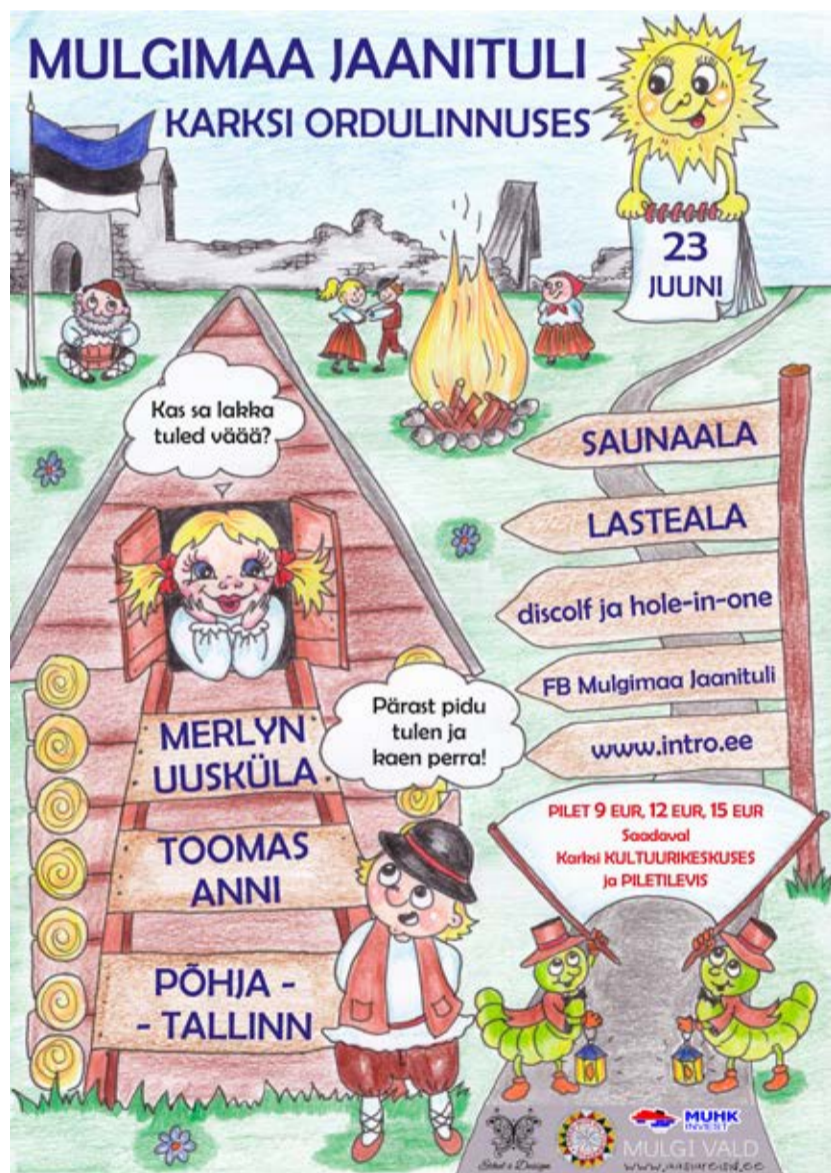
Täname Tõrva Vallavalitsust, kes toetab meie ostu 16 000 euroga (sellest 10 000 eurot riiklikust huvihariduse toetusfondist). Siiski jääb klaveri ostuks ja transpordiks

puudu veel 3500 eurot.

Aita noortel muusikutele areneda läbi muusika ning oleme sulle väga tänulikud, sest muusika puudutab nii esineja kui kuulaja hinge!

Annetusi muusikakooli uue klaveri toetuseks saavad muusikasõbrad teha 5. juunil aktusel kirik-kammersaalis või Tõrva vallavalitsuse a/a EE231010202007043007 (SEB) teile sobival ajal.

Aitäh!

NÜÜD ON KA TÕRVAS OMA LÕÖTSPILLIMÄNGIJAD

Vello Jaska

Laupäeval, 5. mail helises Tõrva kammersaalis löötspillimuusika, sest toimus järjekordne Põlva löötsaaja kandlekooli kevadkontsert. Löötsamuusikast heliseva laupäevase pärastlõuna korraldajaiks olid Põlva kandle- ja löötsakooli eestvedaja Heino Tartes ning Tõrvas ja palju kaugemal tuntust kogunud löötspillimeister Andrus Mumm.

Seekordne löötsakooli lõpukontsert oli varasemast erinev. Sest löötspillimuusika austajate ette astusid üksikmängijate kõrval ka

erinevatest maakondadest kohale saabunud pillimängijate mitmesugused kooslused. Siinjuures märkis Heino Tartes, et oma oskusi näitavad seekord väga noored, algajad ning juba staažikad, meistri staatusesse tõusnud mängijad. Rõõm oli tõdeda, et Põlva-, Tartu- ja Pärnumaa löötspillimuusika viljelejate kõrval tõusid rohkearvulise publiku ette ka Valga löötsamees Jaan Pähno ja Tõrva löötsamängu harrastajad Märt Tomp, Thea Leitmaa, Vello Jaska ja Kaile Mumm. Siinjuures suured tänusõnad Tõrva Muusikakooli

direktorile Thea Leitmaale, kes suutis suhteliselt lühikese ajaga löötspillimängu enesele selgeks teha, muusikakoolis löötspilli eriala avada ja nüüd teistele selle pillimängu saladusi õpetab.

„Muusikakoolis õpivad löötspilli nii noored kui täiskasvanud. Esmakordselt astusid laupäeval Tõrva publiku ette Geiti Luht ja Aire Vahar,“ selgitas T. Leitmaa.

„Võrratu kontsert, hinge süüviv muusika, unustamatud elamused,“ ütlesid paljud löötspillimuusika austajad kontserdi lõpul koduteele asudes.

PEREPÄEV TÕRVA KESKVÄLJAKUL 3. JUUNIL ALGUSEGA 11:00

SUUR LASTEPIDU

• ATRAKTSIOONID JA TÖÖTOAD • ETENDUS NÄITETRUPILT "PIGILIND"
 • KLOUNID • KARUSSELL • BATUUDID • MINILOOMAAED • RONG
 • TEENISTUSKOERTESHOW • ÖNNELOOS • SUHKRUKRATT
 • ROBOOTIKATELK • MADALSEIKLUSRADA • NÄOMAALINGUD
 • YOUTUUBER MARIA RANNAVÄLI • AHHA TEADUSTEATER

"OHUTUSPÄEV" KOOSTÖÖS PÄASTEAMETI, MAANTEEMETI, KESKKONNAAMETI, KAITSELIIDU, POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI, PUNASE RISTI JA DEMINEERIJATEGA

PÄASTJATE KUTSEMEISTERLIKKUSE VÕISTLUS

KELL 14 PAKUME JUUBELITORTI "15 AASTAT LASTEPIDU"

PEREPÄEVA KORRALDAB LC TÕRVA MARI MTÜ KOOSTÖÖS PÄASTEAMETI TÕRVA KOMANDOGA

SAKSLASED TÕID SIILILE UJUKSILLA

Sandra Saar

Taasiseseisvumise aja suurim sõjaline õppus Siil 2018 on nüüdseks läbi saanud. Õppuse raames toimuvatesse tegevustesse kaasatud üksused opereerisid mitmetes piirkondades üle kogu Eesti, ent peamised harjutused viidi läbi Lõuna- ja Kagu-Eestis.

Kagu-Eestis valmistab palju elevust üks eriline sild, mida taasiseseisvunud Eestis pole varem nähtud. See on sakslaste ujuksild ehk pontoonsild.

Saan võimaluse minna seda oma silmaga kaema. Uurin välja, et ühel reede hommikul kell 8 sõidavad saksa väed sellest sillast üle. See infokild teada, sean oma sammud

Pikasilda Väikese Emajõe juurde.

Tee otsas tervitab mind inglise keeles viisakas sõdur. Olen varem oma sõbra käest, kes on ka Siilil, kuulnud, et kõigile õppusel osalejatele on käsk antud tsiviilisikutega viisakalt suhelda. Nii et, kui keegi tahab hirmsasti oma elulugu rääkida, siis kaitsevälased Siili ajal peavad kuulama.

Enne kodust väljatulekut pistan igaks juhuks dokumendi taskusse, sest mine tea, ehk ei lastagi mind silla juurde. Samas mõtlen, et esialgu võin ka teeselda, et elan ühes jõe ääres asuvatest majadest, ja siis eemalt piiluda. Selleks aga vajadust ei ole, sest vastu jalutab mulle üks sõdur, kes

vist on teadlik mu tulekust, ja kui ma end viisakalt tutvustan, siis viib mu kellegi teadjama mehe juurde. Ega ma ausalt öeldes täpselt aru ei saa, kes millega tegeleb.

Satun rääkima sakslaste meediaspetsialistiga, kes Saksamaal toimetab sarnast ajalehte, nagu on meil Sõdurileht. Kõik sakslased on äärmiselt sõbralikud.

„Küll on ikka ilmaga sel korral vedanud,“ ei jõua mehed ära kiita. Eelmine aasta Siili ajal olevat suisa lund sadanud, nüüd aga paitab põski mõnus soe päike. Kuigi kell on 8 hommikul, siis võib täitsa suviselt riides olla ja mõtlen endamisi, et vaesed mehed, kes peavad kandma pikki

riideid ja seljas tassima veel seljakotti kõige vajalikuga.

Sakslaste meediainimene räägib mulle, et nad ei teadnud alguses, et kell 22 õhtul on öörahu ja nii-öelda sõjategevus tuleb peatada. Kaks nende meest olid staabist eemal seda teadmata ning neil ei õnnestunudki enam ööseks staapi tulla. Seega pidid nad öö lageda taeva all veetma, kaasas ainult õhuke tekk. Magamiskotti kogu aeg kaasas ei tassa, sest see võtab palju ruumi.

Kuna öösel langeb temperatuur null kraadi ligidale, siis öö neil just kuigi soojalt ei möödunud. Aga selle võrra olid nad järgmise öö hakul targemad.

Mul endal on mitu tuttavat, kes ka sel korral Siilil on. Olen suhelnud nendega pea iga päev ja ikka uurinud, kuidas neil läheb. Sõber rääkis, et üks päev valvas ta postil ja lamas seitse tundi järjest murul, teine päev sattus ta võõni mutta, kolmandal päeval lasti poisid autoga õhku. Seda õnneks siiski mitte päriselt. Öeldi ette, et tuleb tagurdada 30 meetrit tahapoole ja siis järsku käis KABUUM.

Tulle tagasi sakslaste juurde, siis pontoonsild näeb täitsa lahe välja: paned suvalise koha peale jõel püsti ja sõidad üle nii autode kui tankidega. Mina jalutan ja vaatan äärest, kuidas masinad üle sõidavad. Sillale on tõmmatud kahte äärde kollased jooned. Nende joonte vahele peavad sõidukid ära mahtuma ja sõdurid samal ajal juhendavad roolikeerajat, et ta ikka joonte vahel püsiks.

Kui masinad on üle sõitnud, siis võtad silla tükkideks lahti ja pargid jõe äärde, et vastased seda kasutada ei saaks. Kui vaja, siis saab silda ka parvlaevana kasutada. Saan ka sellega jõe peal ringi sõita. Päris kiirelt liigub teine.

Päeval, mil mina saksa sõdurite juures olen, ei olegi neil hetkedel, mil keegi sillast üle sõita ei taha, suurt midagi teha. Kes jalutab niisama ringi, kes ajab teistega juttu või mängib kaarte ja kes leiab aega, et lõunata. Tol päeval on lõunaks seljanka ja magustoiduks sõdurikook, mida saan ka mekkida. Alguses vaatan, et karbis on lihakonserv, aga tegelikult kook mis kook. Ja täitsa maitsev ka teine veel. Räägin oma eestlasest sõbrale ka, kes viibib Siilil, et söin sõdurikooki, mille peale ta on väga üllatunud, sest nendel sellist luksust pole.

Enne lahkumist avastan, et olen oma dokumendi ära kaotanud, aga enne, kui jõuan seda otsima hakata, leiavad sõdurid selle üles ja saan rahus ära minna. Ka nemad hakkavad varsti silda kokku pakkima ja uude asukohta viima. Kuhu see viiakse, seda ma ei saagi teada.

Ujuksilda on üsna lihtne lahti võtta: võtab see vaid loetud sekundid ja lahtivõetud osa on võimalik kasutada ka parvlaevana.

Suurõppus Siil möödus õnneks suuremate õnnestusteta. Oli luumurde ja jalaväenamisi, milleks õppusel kohe ka valmis oldi esmaabi andma.

Selleks, et pontoonsild liikuma saada, peavad mitu meest seda niimoodi samal ajal juhtima.

Erinevad masinad saavad ujuksillast üle sõita, sest kandevõime on taolisel sillal suur. Fotod:Sandra Saar

Kultuurikalender

- **25.05** Barclay de Tolly 200. surma-aastapäeva tähistamine Jõgevastes.
- **02.06** Tõrva valla KODUKOHVIKUTE PÄEV & GARAAŽIMÜÜK.
- **04.06** Tõrva valda edukalt esindanud õpilaste vastuvõtt Tõrva Kultuurimajas.
- **15-16.06** TÕRVA PÄEVA LAAT keskväljakul.
- **16.06** GRILLFEST keskväljakul.
- **16.06** Ranna hooaja avapidu Vanamõisa järve ääres.
- **18.06** Tõrva Gümnaasiumi abiturientide vastuvõtt Tõrva Kirik-Kammersaalis.

Spordikalender

- **21.05 ja 28.05** Tõrva maastikujooksu esmaspäevakud, start avatud 17.00-18.00 Tõrva gümnaasiumi sisehoovis.
- **24.05, 31.05 ja 07.06** Tõrva kergejõustikuseriaal lastele Tõrva G staadionil, algus kell 17.30.
- **25.05** Coop Tõrva tervisejooks, start avatud 18.00-20.00 Tõrva G staadionil.
- **3. juuni – Hummul, 10. juuni – Tõrva, 17. juuni – Tõrva** discgolfi kevadine võistlussari, algus kell 11.
- **2.06, 16.06** SK Viraaž heiteseriaal Bokardi staadionil kell 10.00.
- **12.06** Coolbet Tõrva suvevolle, Riiska väljakud kell 18.00.
- **03.06** - Värvi orienteerumine lastele, (Kevade - Männiku-Aia haljasalal) kell 12.00-13.00.
- **14.06** Tänavakorvpalli võistlus Tõrva ANK korvpalliplatsil, kell 12.00 lastele ja 18.00 täiskasvanutele.
- **15.06** VII Tantsumäe mägede jooks, algus kell 18 Tantsumäe paviljoni juures.

KOGENUD LOOMATOHTER AVAS KLIINIKU TÕRVA KESKLINNAS

Lea Margus

Tõrva kesklinnas Veskijärve ja keskväljaku vahetus naabruses on juba mitmendat kuud tegutsemas väikeloomakliinik. Veebruaris alustanud ettevõtmine on hoo sisse saanud ja omaniku, loomaarst Tiina Tootmaa sõnul on põhjust mõelda koguni laienemisele.

Veebruari algul teostas Tootmaa Veski tänaval asuvas vanas ja korrastamist vajavas hoones juba mõnda aega mõttes olnud plaani. Saanud möödunud aastal Tõrva linnaga kokkuleppele ruumide rendi osas, võttis hakkaja naine härjal sarvist ning peale vajalikke ettevalmistusi saigi avatud TT Loomakliinik.

Lemmikloomaomanike seas on kuulda, et võimalust Tõrva kandist häda korral oma lemmikule abi saada on kaua oodatud, ja ka Tootmaa enda sõnul on olnud positiivset tagasisidet ja tähelepanu ohtralt. Peamine – kliinik on avatud paindlikult ja kliendiga arvestavalt ning tööd loomatohterile väikelinnas jagub.

Patsiente mitmesuguseid

Tiina Tootmaa nimi ei ole kohalikele sugugi tundmatu. Pika, enam kui 20aastase staažiga loomaarst on Tõrva kandi inimeste neljajalgseid sõpru ravinud varemgi, oma kodus. Töö koju toomist ei pidanud ta ise kuigi heaks mõtteks, tööd aga oli rohkesti ning just vajadus töö kodust lahus hoida oli üks põhjus kliiniku avamiseks. Tõrvas just seetõttu, et naine elab väikelinnast mõne minuti autosõidu kaugusel Rulli külas.

Kes siis on Tootmaa potentsiaalsete patsiendid – nii võib ravi vajavat lemmiklooma tohtri sõnul nimetada küll - kellega iga päev tegelda tuleb? Selgub, et peamiselt ikka koerad ja kassid, aga ka näiteks küülikud ja pisinärilised ning teised lemmiklooma staatuses elusolendid. Põllumajandusloomadega ei tegeleta, kuigi peale üliloolis ameti omandamist sai Tootmaa sõnul nendega praktiseeritud küll. „Päris kõike teha ei jõua, siis läheb tööpõld juba liiga laiaks,“ muigab loomaarst.

Mured, millistega pöördutakse, on seinast sein. „Peamised on steriliseerimised ja kastreerimised, vaktsineerimised, muidugi haavaravi ja väikesemad operatsioonid. Loomulikult saab ka telefoni teel konsultatsiooni ja siis juba otsustame koos kliendiga, kuidas edasi,“ märgib loomatohter ja lisab, et päris iga hädaga tema aidata ei

Tiina Tootmaa on enam kui 20-aastase staažiga loomaarst. Fotod: Lea Margus

TT loomakliinik
Tõrvas Veski tänaval.

saagi. „Sel juhul suunan loomaomaniku tema murega edasi. Kuna mul ei ole siin röntgeniaparati, siis näiteks lahtise luumurru korral soovitan kohe mujale pöörduda, näiteks Valga loomakliinikusse, kus vajalik aparatuur olemas.“

Kvaliteetsed loomatoidud

Röntgeniaparaat on ka Tootmaa suur unistus, kuid see jääb esialgu tulevikuplaaniks. Esialgu on vaja lisaruumid remontida ja ehk ka olemasoleva asemel uuemat ultraheliaparati soetada.

Peale leevenduse lemmiku tervisehädadele, asjatundliku juhendamise ja heatahtliku vastuvõtu saab loomaomanik kliinikust osta loomatoitu ja -tarvikuid. Lemmikloomatoitudest on müügil - nagu teisteski loomakliinikutest – tõepoolest vaid kvaliteettooted. Kui võrrelda jaekaubanduses müügil olevatega, tundub hind ehk krõbedavõitu, siis Tiina Tootmaa kinnitab, et

reeglina ei ole tavakaubanduses müüdiv loomale parim ja tervislikem kõhutaide. „Ma ei tahaks öelda halvasti ühegi toote kohta, eks omanik ise peab valima, mida ta oma hoolealusele annab. Ma lihtsalt olen alati öelnud: lugege koostist, võrrelge ja siis otsustage. Näiteks kassi puhul, kes on lihatoituduline loom, ja kui tema krõbinad sisaldavad vaid 6 protsenti liha ...“

Ka muu kliinikus saadaolev on kindla kvaliteediga. „Näiteks koerašampoon on kindlasti keemiavabam kui paljud neist šampoonidest, millega ennast iga päev peseme.“

Kuna mul ei ole siin röntgeniaparati, siis näiteks lahtise luumurru korral soovitan kohe mujale pöörduda, näiteks Valga loomakliinikusse, kus vajalik aparatuur olemas.

Loomatohter on viimases nii veendunud, et on valmis neid lemmikloomadele mõeldud tooteid ka enda peal kasutama. „Võtan siia müügiks ainult seda, millesse ise usun,“ kinnitab ta.

Tiina Tootmaa on ka oma tavaelus suur loomasõber, huvitav on fakt, et ta kasvatab oma kodus basenji tõugu koeri. See on vana, Aafrikast pärit tõug. „Basenji on suur koer väikeses pakendis: ta on sportlik, tugev ja kiire,“ on tabavalt koera kirjeldatud tõuühingu kodulehel.

Tootmaa sõnul on basenji tõepoolest üks tore aga ka keeruline tõug. „Tema pidamine nõuab kannatlikkust, aktiivset elustiili ja piisavat annust elutervet huumorit, ta on üks paras krutskeid täis tegelane. Kuigi ta on jahikoer, siis meil teda sel eesmärgil ei peeta, ikka lemmikloomana.“ Koerakasvatavast veterinaarlisas, et selle tõu eripäraks on ka, et ta ei haugu. „Kuigi nad on muidu üsna „jutukad“ – urisevad, joodeldavad ja uluvad, teevad kõikvõimalikke hääli, aga ei haugu.“

Abisaanuid tunneb kaugel

Läbi ja lõhki loomainimesel on ette tulnud ka piinlikuvõitu olukordi. „Vahel on nii, et mõni inimene suhtub minuga kui ammuse tuttavaga, aga mina teda meenutada ei suuda.

See võib olla päris piinlik, uskuge.“ Tõenäoliselt on tegemist kliendiga, kuid Tootmaa sõnul keskendub ta tööd tehes jäägitult oma hoolealustele ja loomaomanikud meelde jääma ei kipu. „Kui aga tuleb minu patsient tänaval vastu, siis tema tunnen ma ilmeksimatult ära,“ muigab naine.

Mis aga loomatohter oma ameti juures kõige enam kurvastab ja rõõmustab? „Mis kurvastab? Ehk ikka see, et inimene, kui ta on endale looma võtnud, jätab ta unarusse. Sellega ei ole nii, et võtad kutsika ega mõista, et see tähendab pühendumist, temaga tegelemist. Ja rõõmustavad muidugi teistsugused loomaomanikud, kui näen, et minu patsiendil läheb hästi, kui loom on minu juurde tulnud mingi hädaga ja mul õnnestub teda aidata.“

Üks mure on Tootmaal veel. Tööplaani on võetud mais ja juunis teostada marutaudi vastaseid vaktsineerimisi Tõrva piirkonnas. Protseduurid on tasuta ja nende täpsed ajad saavad peatselt paika ja ka sellekohane info välja. „Inimesed enam väga ei kipugi oma lemmikuid vaktsineerima. Õeldakse, et marutaudi meil ju enam ei ole.“ Tootmaa sõnul esineb kahjuks rohkearvuliselt marutaudi juhtumeid naaberriigis Venemaal, sestap kutsutakse ta oma loomast hoolivaid inimesi igal juhul seda protseduuri läbi tegema.

Ajaloolased on kurtnud, et Eesti võiks oluliselt rohkem tutvustada Barclay de Tolly sidet meiega. Nii Venemaa kui ka Prantsusmaa, Saksamaa, Austria, Rootsi, Soome või Poola ajaloos on Barclay de Tollyl väga oluline koht ja legendaarne staatus.

Barclay De Tolly väljateenitud kindralfeldmarssali auastme mõjuvõimu kirjeldamiseks võib tuua näitena, et näiteks II maailmasõjas olid sama auastmega Hermann Göring ja Erwin Rommel.

MÖÖDUB 200 AASTAT KINDRALFELDMARSSAL BARCLAY DE TOLLY SURMAST

25. mail möödub 200 aastat päevast, mil Ida-Preisimaal suri kuulus väejuht Michael Andreas Barclay de Tolly, kes on maetud Jõgevestele oma perekonna hauakambrisse.

Toivo Pöldma / Egon Ilisson

Väejuht Barclay de Tolly sünniaja ja -koha kohta on liikvel mitmeid erinevaid legende, aga täit tõde pole teada siiani. Sünniajaks on kõige sagedamini peetud 1757. ja 1761. aastat. Eesti Entsüklopeedias on vürsti sünnidaatumiks märgitud 27. detsember 1761 Liivimaa. Miks sünnikohana Liivimaa, aga mitte mingi konkreetsem koht?

K. Veri ülevaates „Tõrvas ja lähistel” on sama sünnidaatum ja sünnikohaks on märgitud Zeimelis Põhja-Leedus. Heino Ross oma väljaandes „Vürst Barclay de Tolly“ on pakkunud sünniajaks 13. detsember 1759.

Ülevaates „Barclay de Tolly mausoleum Jõgevestes” on autorid pakkunud tulevase feldmarssali tõenäoliselt sünniajaks aga hoopistükki 24. detsembril 1761. Ühest kõige põhjalikumalt Barclay de Tolly elukäiku uurinud eesti autori Rein Helme teosest „Kindralfeldmarssal Barclay de Tolly” (2006) selgub, et feldmarssali sünniaja ja koha osas ei olegi lõplikku selgust.

Võimalik sünnikoht Valga lähistel

Kui lähtuda sünniaastast 1757, oleks tõenäoliselt sünnikohaks Luhde-Groshoffi mõis 6 km Valga linnast kirdes. Sealse kohaliku kirikuraamatu andmeil aga Michael Andrease (feldmarssal) sünni kohta sissekandeid pole, küll aga on kahe tema venna kohta. Tegemist on Paju mõisaga, kus toimus Vabadussõja üks oluline lahing. Tavaliselt on mõis segamini aetud Luhde lossiga (Lugazi), mis asub Valgast 4 km edela pool.

Paju mõisa ostis 1750. aastal feldmarssali isa, kes selle 1760. aastal maha müüs.

Michael Andreas Barclay de Tolly (1761-1818)

MICHAEL ANDREAS BARCLAY DE TOLLY 200. SURMA-AASTAPÄEVA MÄLESTUSSEMOONIA

25. mai kell 14.00

Barclay de Tolly mausoleumis/
Jõgeveste mõisa kalmistul

Esinevad:

- Konstantin Türrpu nimeline MEESKOOR - dirigendid Ene ja Tõnu Kangron;
- Politsei- ja Piirivalveorkester - dirigent Hando Pöldmäe;
- Ajaloolane Alo Särg.

Vaimulikud:

- EELK Lõuna piirkonna piiskop - Joel Luhamets;
- EELK Helme Maarja kogudus Arvo Lasting;
- EAÕK Pärnu - Ardalion Kesküla.

Kohal:

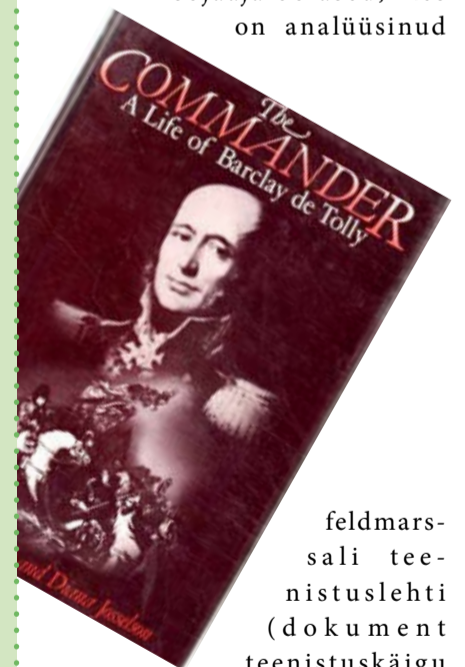
- Läti sõjaajaloo klubi Society "eXplorers";
- Valga Sõjamuuseum.

Buss väljub Tõrva keskväljakult Barclay De Tolly mausoleumi juurde kell 13.00 ja 13.30.

Kui lugeda Barclay sünniaastaks 1761, siis peaks sünnikohaks olema Pomautzi või Pomuschi rendimõis Zeimeli (Zeimelise) lähedal Leedu Vabariigis, kuhu sattusid Barclay pärast Paju loovutamist. Zeimeli kirikuraamatus on ristitute kohta sissekanne: (1761 pühapäeval pärast jõulu (s t 27. detsembril) hr. Barclay

von Tolly Pomautzist, poeg: Michael Andreas.) See on viide ristimispaevale. Sünnipäeva on nimetanud de Tolly ise ühes kirjas 1815. aasta 26. detsembril oma abikaasale. Ta kirjeldab eelmisel päeval, 25. detsembril toimunud pidustusi, kus viibis ka keiser Aleksander. „Dinee ajal meenus Tema Majesteedile, et see on minu sünnipäev, ning ta soovis mulle head tervist”, kirjutas Barclay.

Barclay de Tolly sünniaastat on 1757. aastale nihutanud Vene sõjaajaloolased, kes on analüüsinud

feldmarssali teenistuslehti (dokumenteenistuskäigu kohta).

Segadused Barclay de Tolly sünniaasta ja -kohaga ei ole tema teiste kaasaegsetegi osas mingiks erandiks. Avastamisrõõmu jätkub.

Abikaasa Jõgevestest

Huvitav on Michael Andrease saamine tunnustatud väejuhiks ja tema läbitud sõjamehete. Umbes kolmekümne kaheksa aastaga sai gefreitkapralist kindralfeldmarssal,

2011. aasta suvel toimus kaks koletut sündmust. Jõgevestes rüüstasid vandaalid Barclay de Tolly mausoleumi ümbrust. See oli aga poisikeste temp, võrreldes sellega, et Venemaal Kaliningradi oblastis Tšernjahhovski rajoonis, kus on väidetavalt maetud Barclay de Tolly süda, lõhuti vasaraga neli meetrit kõrge malmist mälestusmärk.

aadlinoorest vürstitiitli kandja.

Pärast võidukaid sõjakäike sai 1818. aasta jaanuaris Barclay de Tolly tsaarilt loa kaheaastaseks puhkuseks. Feldmarssali tervis oli üha halvenenud ja ta kavatses minna Böömimaale tervisevetele. Ettevalmistusi reisiks tehti varakevadel Jõgevestes.

Just Jõgevestega on Barclay de Tolly nimi seotud alates tema abiellumisest 1791. aastal Helene Auguste Eleanore von Smitteniga, kes oli pärit Jõgevestest. Oma naise kaudu saigi feldmarssal Jõgeveste mõisa omanikuks.

Aprilli viimastel päevadel 1818 sõideti Jõgevestest välja tervisevetele nelja ekipaažiga. Reis kulges aeglaselt, sest sageli haaras Barclayd rinnus kramp ning siis tehti tihti peatusi. Ida-Preisimaal Insterburgi lähedal Barclay seisukord halvenes ja järjekordne öömaja saadi Szieleitscheni mõisas. Kohale toodi ka kreisiarst. Kriis süvenes ja 1818. aasta 25. mai hilisõhtul Barclay de Tolly suri.

Sama kreisiarst toimetas lahkamise ja väitis, et mitte miski poleks suutnud Barclayd päästa. Arstid balsameerisid lahkunu põrmu. Feldmarssali süda maeti sama mõisa kõrvale hõbeurnis maha, hiljem püstitati sinna ka nelja meetri kõrgune monument.

Suurte auavaldustega järgnes feldmarssali viimne teekond koju Jõgevestele. Valga Jaani kirikus peeti mälestusjumalateenistus.

Naise soovil maeti siia

25. juulil 1818 maeti Barclay suurte sõjaväeliste auavalduste ja arvuka rahvahulga saatel Jõgevestes mõisaparki. Leskproua Helene Auguste oli saanud oma tahtmise, olgugi et keiser Aleksander oli tahtnud pidulikku riiklikku matust Sankt-Peterburgi Kaasani peakirikusse, kuhu juba varem oli maetud kindralfeldmarssal Kutuzov.

1823. aastal valmis Jõgeveste mõisapargis mausoleum. Klassitsistlikus stiilis hoone kavandas tolle aja tuntud vene arhitekt Apollon Štšedrin, hauamonumendi autoriks oli kujur Vassili Demut-Malinovski. Praegu on mausoleumis nii feldmarssali kui ka tema abikaasa sarkofaagid.

Barclay de Tolly ainuke poeg Ernst Magnus August (1798- 1871) ja tema abikaasa on maetud mausoleumi kõrvale. Nende abielu oli jäänud lastetuks.

Mausoleum on aastate jooksul viidud heasse korda. Taastatud on kõrvalhoone, kus on väljapanekud. Ka muud vajalikud abiehitised on rajatud. Ümbrus on korda tehtud, kiviteed ja välisvalgustus paigas, pargiallee taastatud. Vald koos riigi abiga on sellega hakama saanud.

Heas korras on säilitatud olulise ajaloo- ja kultuurimälestis.

Venemaal Kaliningradi oblastis Tšernjahhovski rajoonis asuv suursugune mälestusmärk. Fotod: Internet

BARCLAY DE TOLLY VÄEJUHI

Barclay de Tolly oli tavaline baltisaklane, hoolimata oma šoti päritolust. Aadlilaps kanti tolle aja kombe kohaselt varakult mõne väeosa nimekirja ja saadeti kohe „kodusele puhkusele“. Teenistus jooksis ja alamad aastmed sai läbida lapseas tegelikus teenistuses olemata. Michael Andreas kirjutati Novotroitski eliitratsaväepolku 1769. aastal gefreitkapralina, kahe aasta pärast ülendatakse ta vahtmeistriks. 1776. aastal siirdus Michael tegevteenistusse Pihkva karabinjeeripolku, kus teenis kümme aastat. Ta saab von Patkuli adjutandiks ja 1778. aastal kornetiks ning 1783. aastal podporutšikuks. 1788. aastal võttis Venemaal teeniv prints Victor Amadeus kapteni auastmes Barclay oma adjutandiks. Temaga teeb ta kaasa oma esimesed sõjakäigud. Vene- Türgi sõjas „eeskujuliku mehiseuse“ eest saab Barclay sekundmajori auastme, ordeni ja medali. Barclay siirdub koos printsiga Soome, kus käis sõda Rootsi. Barclay saab vaprust eest premeermajori auastme. Venemaa Rootsilt Soomet vallutada ei suutnud, selle viib ligi kakskümmend aastat hiljem lõpule Barclay de Tolly. Edasi teenib ta Sankt-Peterburgi grenaderipolgus pataljoni-komandörina kuni Poola kampaania alguseni. Teenete eest Poola kampaanias saab ta ordeni ja ülendatakse alampolkovnikuks. Järgneval rahuliku teenistuse perioodil viiakse ta eliitväeosa- Eestimaa jäägrikorpuse pataljoni komandöriks. 1796. aastal ülendatakse Barclay polkovnikuks ja määratakse jäägripolgu ülemaks. Polgu

eeskujuliku ettevalmistamise eest ülendatakse ta 1799. aastal kindralmajoriks.

Sõjas Prantsusmaaga 1806.- 1807. aastal osaleb ta edukalt sõja kahes esimeses perioodis. Üht järjekordset vasturünnakut juhatahes saab Barclay raske haava paremasse kätte. Ravi kestis 15 kuud ja lõpliku pöördet paranemisse tõi alles tsaar Aleksander I ihuarsti tegutsemine. Täiesti terveks ta parem käsi enam ei saanudki, tihti kandis ta kätt kaela seotuna. Teenete eest ülendati ta kindralleitnantiks, autasustati mitmete ordenitega ning määrati diviisi ülemaks.

1808. aastal osaleb ta Savo suvesõjakäigul. Järgneva Rootsi sõjakäigu eest ülendatakse Barclay jalaväekindraliks. Aprillis 1809 määratakse Barclay Soome armee ülemjuhatajaks ja ka vallutatud alade kindralkuberneriks. Mõne aja pärast saab Barclayst Venemaa sõjaminister, kus ta tegutseb aktiivselt ministereformiga. Prantsusmaal aga hakkas keiser Napoleon 1811. aastal formeerima Suurt Armeed, üle 600 000 mehe. 24. juuni varahommikul 1812. a ületas Suur Armeed Venemaa piiri. Barclay oli sel hetkel ka I Läänearmee ülemjuhataja. Vene armeede taganemised süvendasid usaldamatust Barclay vastu. Armeede ülemjuhatajaks määras keiser Mihhail Kutuzovi. Otsustav lahing prantslastega peeti Kutuzovi poolt valitud positsioonil Borodino küla juures. Barclay oli ise aktiivselt lahingute tulemõllus ja sel päeval langes tema all viis hobust. Pärast Borodinod otsustati taganeda ja Moskva maha jätta, Barclayl tuli alluda Kutuzovi käsule.

Barclay lahkus armeede juurest.

1813. aasta jaanuari keskpaiku naaseb Barclay Jõgevestest Vene armee peakorterisse. Tsaar määras ta III Läänearmee ülemjuhatajaks. Vene väed olid jõudnud taganevat Napoleoni jälitades välja impeeriumi piirideni. Thorni kindluse vallutamiseks naases Barclay auga lahinguväljale, seda võitu peeti nii oluliseks, et kogu armees peeti tänujumalateenistusi. Järgnevad ägedad lahingud prantslastega. Mais 1813 määrati Barclay Vene- Preisi ühendatud armee ülemjuhatajaks. Järgnevad Dresdeni ja Kulmi lahing ning Leipzigi „Rahvastelahing“.

Leipzigi lahinguväljal nimetas keiser Barclay krahviks. 1814. aastal on sõjatandriks Pariisi lähedane Champagne maakond. Järgnes marss Pariisi peale. Prantsusmaa pealinna oma jalge ees nähes õnnitles keiser Aleksander Barclayd võidu puhul ja ülendas ta kindralfeldmarssaliks. Pärast Pariisi rahu allakirjutamist toodi sõjavägi tagasi koju, Vene sõjavägi organiseeriti ümber kaheks armeeks, I armee ülemjuhatajaks sai Barclay de Tolly, peakorteriga Varssavis. 1815. aasta märtsis põgenes Napoleon asumiselt ja taastas Prantsusmaa keisririigi. Barclayl oli jälle võimalus näidata oma väejuhi omadusi. Nüüd tõsteti Barclay vürsti seisusse.

Barclay tervis aga üha halvenes. Keiser määras Barclayle kaheaastase puhkuse. Vürst kavatses minna Böömimaale tervisevetele. 1818. aasta aprilli lõpus sõideti Jõgevestest välja nelja ekipaažiga. Teel Barclay seisukord halvenes ja 1818. aasta 25. mai hilisõhtul Barclay de Tolly suri. See oli 200 aastat tagasi.

Barclay De Tolly büst Tartu kesklinnas.

NOORED ARENDASID ELUOSKUSI

Ülla Tamm

Viimasel ajal on eriti hoogsalt kasvanud Tõrva piirkonnas noorte arv, kes kuuluvad Kaitseliidu organisatsioonides Noorkotkastesse või Kodutütardesse. Suuresti on see seotud sellega, et alates oktoobrist toimusid Tõrva, Helme, Riidaja ja Hummuli piirkondades eluoskuste arendamise ehk Kaitseliidu ringid.

Idee sündis sellest, kui sügisel tuli info, et noortejuhtidel on võimalik taotleda rahastust noorte vaba aja sisukamaks muutmiseks, et korraldada väljasõite ning muid põnevaid ettevõtmisi. Ringi eestvedajad Margit Kolju ja Ülla Tamm otsustasid, et igal teisipäeval käiakse piirkonna erinevates kohtades: Ritsu, Ala, Hummuli, Riidaja, Tõrva. Kuu lõpus toimus aga kõigile noortele suurem väljasõit või ühistegevus. Teemad ja tegevused olid iga kuu erinevad ning nende valikul lähtuti sellest, et need avardaksid noorte silmaringi, annaks uusi teadmisi ja näitaks Noorte Kotkaste ja Kodutütardede organisatsiooni mitmekülgset.

Ringi tegevus kestis aprillini ning kuu jooksul said noored teadmisi Kaitseliidust, matkamisest ja kuidas käituda metsas, esmaabist nii teoorias kui praktikas, Eesti rahvuspühadest, tuleohutusest, sõltuvustest ning alkoholi, tubaka ja narkootikumide mõjust. Väljasõitudel

Noored said Viikingite külas omavahel maha pidada linnuse vallutamise lahingu.

küllastati Valga militaarveemaparki, Lennusadamat, ööbiti Otepääl ning tehti järgukatseid, käidi Viikingite külas, Pärnu laserpargis ning hooaeg lõpetati meeskonnamängude ja grilliga.

Esimesel hooajal, kui viidi läbi eluoskuste arendamise ringi, kaasati perioodi jooksul erinevatesse tegemistesse 100 noort. Hetkeseisuga on plaanis jätkata sarnase ringiga ka sügisel, kui selleks avaneb rahastusvõimalus. Noorte muljed on väga positiivsed: neile meeldis, et said uusi teadmisi, kohtumistes oli lisaks teooriale ka praktikat, väljasõidud olid põnevad, sest paljud noored polnud nendes kohtades

Lennusadamas nuputasid noored mida on vaja kaasa võtta merele.

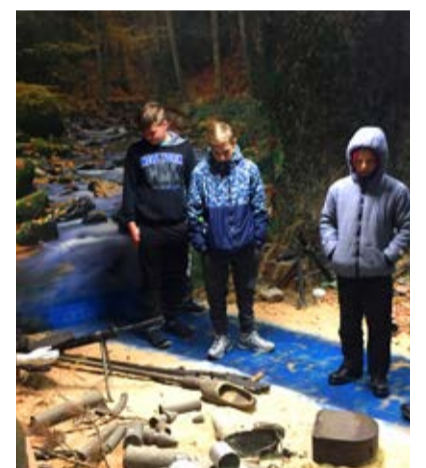
isegi enne käinud.

Eluoskuste arendamise ring viidi ellu Kaitseministeeriumi ja Kaitseliidu

poolt, mis on kinnitatud 21.03.2017 noorte isamaalise hariduse programmi raames aastatel 2017-2020.

Igas ringis toimus lisaks teooriale ka praktilisi tegevusi.

Valga militaarveemaparki pakkus huvitavat vaatamist igale noorele. Fotod: Ülla Tamm

„NOOR GENERAATOR“ ÕPETAS PROJEKTE KIRJUTAMA

Maila-Liisa Liiv

8. mail toimus Tõrva Gümnaasiumis avatud noortekeskuste projektikonkursi toel projektikirjutamise koolitus „Noor generaator“. Noored said võimaluse juhendaja toel oma ideid arendada ja taotluse kokku panna.

Osalejad olid vägagi avatud ja mõtlesid laialt nii kohalike tervise edendamisele, keskkonnakaitsele kui ka suvituslinna fenomeni aren-

damisele. Sealjuures ei olnud suur rõhk mitte kulukatel projektidel, vaid oma tööjõul ja sponsorite leidmisel. Kõige keerukamaks osutuski probleemi püstitamine ning nii mõnigi projektiidee muutis peale seda kategooriliselt oma suunda. Nii saigi kalapüügivõistluse korraldamise mõttest hoopis koristustalgu ja takistusjooksust hirve ületada aitav seklusjooks.

Päeva lõpetuseks valmis kolm projektiideed, mida noored ka ise kaitsesid. Tegevuste elluviimiseks saadi ANK projektikonkursi rahadest eelarve, millele vajadusel tuleb sponsoreid või toetust juurde otsida. Ühe hea võimalusena tutvustas läbi viija Marek Meek noorte ideede toetusfondi Nopi Üles, millest toetuse saamiseks tuleb Facebookis oma ideede koguda kahe nädala jooksul 200 meeldimist ja maksimaalseks toetussummaks on koguni 2000 eurot. Nopi Üles fondi rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnita-

tud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmis „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine“ kirjeldatud tegevuste raames.

Noorte poolt genereeritud ideed:

1. Tõrva valla kalastushuvilised noored soovivad korraldada Pokardi ürgoru talgud, mille käigus parandatakse tamm, võetakse maha võsa ning koristatakse maha visatud prügi. Lootuses, et talgute korraldamine ka õnnestub, unistavad noored peale seda toimuvast kalapüügivõistlusest, kuhu on oodatud nii lapsed kui täiskasvanud.
2. Spordihuvilised noored soovivad ellu viia oma pikaajalise unistuse ning korraldada seklusjooksu, mille käigus saab mudaseks, tuleb ületada nii mõnigi hirm ja saab ka palju nalja. Selleks, et

kõik soovijad saaksid end proovile panna, tahetakse võistlus läbi viia ilma osalustasuta.

3. Rannasõprade unistuseks on edendada Tõrva kui suvituslinna kontseptsiooni läbi rannakaubanduse taaselustamise. Selleks soovitakse teha koostööd jää-tise- ja karastusjoogi tootjatega ning leida võimalus kehakinnituse pakkumiseks kohaliku järve ääres. Lisaks annaks see noortele hea võimaluse esmase töökogemuse saamiseks.

Kõik noortegrupid, kes oma ideed kaitsesid, saavad noortekeskuse toel võimaluse oma ideid edasi arendada. Kõigepealt peavad juhendajad noortega ühiselt uurima, millised võimalused piirkonnas on, milliseid lube selleks vaja läheb ning kui suurt lisatoetust vajatakse. Sealjuures on teretulnud nii kõigi kohalike asjaarmastajate kui ka ettevõtjate toetus.

Noored koos juhendajaga ideid arendamas ja taotlusi ette valmistamas.

HAJAASUSTUSE PROGRAMMI 2018. AASTA TAOTLUSVOOR ON AVATUD

Ka aastal 2018 on Tõrva valla kodanikel võimalik esitada hajaasustuse programmi taotlusi. Taotlus koos kohustuslike lisadokumentidega tuleb esitada hiljemalt 11. juunil 2018 allkirjastatuna paberil või digitaalselt.

Hajaasustuse programmi eesmärk on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

Programmist toetatavad tegevused:

- majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine;
- elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine;
- aastaringselt ligipääsetava juurdepääsutee rajamine;
- leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi rajamine (tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga).

Projekti eelarves sisalduvad tegevused peavad tagama taotleja majapidamises nõuetekohase joogivee kättesaadavuse, elamus tekkiva reovee nõuetekohast kanaliseerimist tagava süsteemi,

aastaringselt ligipääsetava juurdepääsutee või leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi olemasolu.

Toetust saavad taotleda füüsilised isikud, kes vastavad järgmistele nõuetele:

- Taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist hajaasustusega maapiirkonnas asuv majapidamine.
- Taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.

Projektil võib olla ka kaastaotleja(id). Kaastaotlejale kehtivad samad tingimused, mis taotlejalegi.

Programmist võib toetust anda tingimusel, et taotluse esitamise

päevaks on kohalik omavalitsus kinnitanud eelmise sama majapidamisega seotud projekti toetuse kasutamise aruande.

Projekti elluviimine peab olema lõppenud vähemalt taotlusvoorule järgneva aasta 31. oktoobriks.

Maksimaalne toetus programmist ühele majapidamisele on 6500 eurot. Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka viiel eelneval kalendriaastal programmist saadud toetuse summat. Toetus ei või olla suurem kui 67% projekti abikõlblikest kuludest. Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peab olema vähemalt 33% abikõlblikest kuludest. Iga valdkonna (joogivesi, kanalisatsioon, juurdepääsuteed ja elekter) jaoks võib programmist toetust saada üks kord kuue kalendriaasta jooksul.

Toetatakse tegevusi majapidamistes, mille omanikuks on taotleja, tema lähisugulane või hõimlane. Kui taotleja on majapidamise valdaja, siis on tal õigus saada toetust tingimusel, et valduse kasutamise

aluseks on kirjalik leping, mis kehtib vähemalt kolm aastat taotluse esitamise päevast alates.

Abikõlblikud on ainult need kulud, mis on tehtud projekti perioodi jooksul, välja arvatud uuringute ja projekteerimise kulud, omanikujärelevalve kulud, riigilõivud, notaritasud, teostusjoonised ja veeanalüüsid, mis on teatud juhtudel abikõlblikud enne toetuslepingu sõlmimist.

Taotlus koos nõutud lisadega tuleb esitada:

- elektrooniliselt taotleja poolt digitaalselt allkirjastatult või
- paberil taotleja poolt käsitsi allkirjastatult.

Taotlus toetuse saamiseks tuleb esitada hiljemalt 11. juunil 2018.

Elektrooniliselt allkirjastatud taotlus tuleb saata Tõrva Vallavalitsusse e-posti aadressile torva@torva.ee.

Paberil ja omakäeliselt allkirjastatud taotlus tuleb tuua või saata Tõrva Vallavalitsusele aadressil

Kevade 1, Tõrva, 68605 Valga maakond. Posti teel esitatud taotlus tuleb saata tähtitud kirjuna ja postitempli kuupäev ei tohi olla hilisem kui 11. juuni 2018.

Toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude loetelu ning taotlemise tingimused on kehtestatud riigihalduse ministri 22.02.2018 määrusega nr 14 „Hajaasustuse programm“.

Taotlejate nõustamine:

Monika Rogenbaum
Valgamaa Omavalitsuste Liit
programmide koordinaator
Telefon 518 2380
E-post
monika.rogenbaum@valgamaa.ee

NB! Palume mitte muretseda, kui Teie telefonikõnele ei ole võimalik kohe vastata. Kindlasti helistame Teile tagasi.

Palume mitte jätta taotluse koostamist viimasele hetkele, sest siis ei pruugi Te seda vajalikus kvaliteedis tähtaegselt valmis jõuda.

ESINDUSED
ELVA (OLEREXI TANKLA VASTAS)
OTEPÄÄ (TECHNE TÕÖKOJA KÕRVAL)
VILJANDI (DECORA VASTAS)
VALGA (VALGUSFOORI JUURES)

www.saag24.ee

AIA- JA METSATEHNIKA
MÜÜK | HOOLDUS | RENT

<p>AEDNIKU STARDIKOMPLEKT -25% 75€</p> <p>KAASA KINGITUS STIHL MS 180 Kett: 3/8 PM 31,8 cm³ 35 cm juhtplaat 4,1 kg 219€</p>	<p>ISTUTUSTARVIKUTE KOMPLEKT</p> <p>Komplektis: - Istutuslabidas (laiem) - ergonomiline istutuskott</p> <p>189€</p>	<p>Muruniiduk Viking MB 2.2 R Lõikelaius: 46 cm Võimsus: 1,9 Kw AUS SAKSA KVALITEET!</p> <p>279€</p>	<p>Muruniiduk Viking MB 248.3 T kogujaga ja isevedav! Lõikelaius: 46 cm Võimsus: 1,6 Kw Kogumiskorv: 55 L</p> <p>319€</p>	<p>OKSA- JA AIAJÄÄTMETE PURUSTAJA müügil erinevad mudelid!</p> <p>Elektrilised oksapurustajad, mis sobivad väga hästi ka lehtede ja aiasaaduste jääkide purustamiseks. Kaalult kerged, pikupüüdev disain ning piisavalt võimsad koduaia hoolduseks.</p> <p>hind alates: 229€</p>
<p>SA EI PEA ISE OMA TRIMMERIT TIMMIMA, NIIDUKIT NÄPPIMA EGA MURUTRAKTORIT MUTERDAMA VAID TOO SEE MEILE! Rohuline juba virgub ja pung tärkab... Lase oma masin üle vaadata usaldusväärsel ja professionaalsel hooldemehel!</p>	<p>Remonti saavad kõik margid!</p> <p>Otepää Valga Elva</p>	<p>VALMISTAME JA PARANDAME HÜDROVOOLIKUID</p> <p>ELVAS (OLEREXI VASTAS) OTEPÄÄL (KÄNNUKUKE)</p> <p>E-R 9-18 L 10-13/14</p>		

UPM Otepää vineeritehas toodab puidupinnalist ja pealistatud kasevineeri. Meie toodangut kasutatakse ehituses, transpordivahendites, veeldatud gaasi tankerites jms. Ettevõtte toodangust eksporditakse üle 90%. Praegu 260 töötajaga tehas tegutseb alates 2000.aastast. Otepää tehas kuulub rahvusvahelisse UPM-Kymmene kontserni, mis ühe maailma juhtivaima metsatööstusettevõtteks annab tööd kokku u 20 000 inimesele.

Võtame tööle

PUIDUPINGITÖÖTAJAJAID,

kes töötavad erinevatel vineeritootmiseladmetel.

Töö sobib hästi nii naistele kui meestele!

Uutele töötajatele pakume

- ✓ väljaõpet kohapeal,
- ✓ koolitusi ning mitmekesist tööd – võimalust töötada erinevatel tööloikudel,
- ✓ korralikke töötingimusi,
- ✓ erinevaid spordi- ja tervisesoodustusi,
- ✓ stabiilset töösuhet rahvusvaheliselt edukas ettevõttes,
- ✓ töötasu alates 970 EUR bruto, millele pärast katseaega lisandub tulemustasu.

Ootame Sind kandideerima, kui

- ✓ oled töökas ja kohusetundlik,
- ✓ soovid õppida ja areneda,
- ✓ hindad meeskonnatööd,
- ✓ Sul on valmisolek töötada 12-tunniste vahetustega (sh öövahetused).

Otepää tehas tutvustava video leiad YouTube keskkonnast märksõnaga „WISA Otepää“

Kandideerida saab läbi CV Keskuse ja Töötukassa portaali või saates CV e-posti aadressile: reet.treial@upm.com. Lisainfo telefonil 53067645

Ostame metsakinnistuid
ja raieõigust.
Tel 507 2544

info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

OÜ ETEST PR
ostab metsa- ja
põllumaad.
Tel 50 45 215, 51 45 215,
info@est-land.ee

**Müüa Tõrvas
elamukrundid
Tikste
13, 15, 19, 21, 23 .**

**Hind kokkuleppel
Kontakt 5029593
(otse omanikult)**

PUURKAEVUMEISTRID
Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.
Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

COOP TÕRVA TERVISEJOOKSUD ALUSTAVAD

Tiina Neumann

Juba 25.mail algab uudne jooksusari jooksusõpradele- COOP Tõrva tervisejooksud. Jooksusari on ellu kutsumatud just jooksusõprade enda huvist ja nii toimuvadki neljal järjestikusel kuul kuu viimasel reedel Tõrva gümnaasiumi pargis sarja etapil.

Tervisejooksude eesmärgiks on propageerida tervislikke eluviise, motiveerida inimesi tegelema tervisejooksuga ning tutvustada osalejatele Tõrva Terviseradasid. Kõik jooksusarja etapil peetakse Tõrva Terviseradadel,

võistluskeskus paikneb gümnaasiumi staadioni läheduses. Igal etapil on kõigil võimalik osaleda 5 km pikkusel tervisejooksul, osalema võib tulla igasuguse ettevalmistusega jooksusõber. Tervisejooksul aega ei võeta ja paremusjärjestust ei selgitata, võib nii joosta, sõrkida kui ka kõndida. Tähtis on oma enesetundele vastav tempo ja mõnusa seltskonnas liikumine. Veidi põnevust pakub kahel etapil kavas olev 10 km võistlusjooks ning kahel etapil mäkkejooks.

Kui võistlusjooks on tuttavam, siis mäkkejooks on veidi teistlaadne jooks, kus joostakse kiiruse peale mäest üles ja lõpptulemus arvutakse valemil põhjal, kus arvesse võetakse jooksja kehakaal, kõrguste vahe ja jooksu kulunud aeg. Mõlemal võistlusjooksul on kaks vanuseklassi: alla ja üle 30-aastased, eraldi peetakse arvestus meestele ja naistele. Arvesse läheb mõlemal etapil saadud kohapunktide summa.

Tõrva tervisejooksude korraldusse on öla alla pannud Coop Tõrva, kes

paneab välja osalejatele loosiuhinnad ning premeerib ka võistlusjooksu paremaid. Mäkkejooksu parematele jagab kinkekaarte spordikaupade pood Maratonsport Valga.

Erinevad meened loositakse välja kõikidel etappidel osalenud osavõtjate vahel. Etapil osalemise alla lähivad kõik tervisejooksul toimuvad distantsid (tervisejooks, võistlusjooks, mäkkejooks). Igal etapil osalemine annab loosimisse ühe sedeli, loosimine toimub sarja viimasel etapil.

Tervisejooksud toimuvad 25.05.2018, 29.06.2018, 27.07.2018, 31.08.2018, start on avatud ürituspäeval 18.00 - 20.00. Mais ja juulis toimuvad 10 km võistlusjooksud ning juunis ja augustis mäkkejooksud. Kokkuvõtteid sarjast tehakse viimase etapi järel.

Tervisejooksude korraldajaks on MTÜ Tõrva Spordiselts, toetajateks Coop Tõrva, Maratonsport Valga, Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp ja Tõrva vald.

IN MEMORIAM: ANDRES TAUL (11.08.1936-24.04.2018)

Arvo Lasting

Oma elutöö pidi lõpetama Helme juurtega väarikas vaimulik Andres Taul. Viimased kümme aastat teenis ta luterlikke eestlasi välismaal piiskopina.

Tema isa Jaak Taul oli sündinud meie kihelkonnas Riidajas 1905. aastal ning tema ristiti Helme kirikus. Jaak Taul õppis vaimulikuks Tartu Ülikoolis ning teenis Tartu linna kogudusi.

1944. aastal emigreerus Taulide pere esmalt Saksamaale, kolm aastat hiljem Inglismaale, kuhu Jaak Taul jäi elu lõpuni Eesti luterlikku kogudust teenima.

Andres Taul sooritas teoloogilised õpingud Saksamaal Erlangenis ja Inglismaal Oxfordis ning 1996. aastal kaitses USA-s Fort Wayne'i Concordia Luterlikus Seminaris doktori kraadi. Pastoriks ordineeriti Andres Taul Londonis 1961. a ikka meil Helmes sündinud piiskopi Johan Kõpu poolt. Üle Atlandi ookeani rändas Andres Taul 1969. a esmalt New Yorki, aga peatselt Torontosse. 2007. a valiti Andres Taul Eesti Evangeelse Luteriusu Kiriku (E.E.L.K.) peapiiskopiks. Sel ajal toimus väliseestlaste

luterlik kirik veel eraldi kirikuna eraldi peapiiskopi juhtimisel. Andres Taul aga lausus: „Näen ette üht ülemaailmset eesti kirikut, mis ulatuks Ameerikast ja Kanadast Austraaliasse“. Nii ühinesid kodumaa ja Välis-Eesti luterlikud kirikud 10. nov 2010 ja Andres Taul jätkas EELK Välis-Eesti piiskopina. Aasta tagasi siirdus ta emerituuri.

Mäletame Andres Tauli meeleoluka vaimulikuna. Kui avanesid piirid ja liikumisvõimalused, siis tuli temagi oma kodumaad vaatama ja siinset rahvast kohtama. Kohe Eesti iseseisvudes 90ndate alguses leidis Andres Taul tee oma juurtekihikonda Helmesse, et siinses kirikuski jutlustada. Pärast doktori kraadi kaitsmist veetis Andres Taul

TEATED

- 20. mail kl 11 nelipüha jumalateenistus armulauaga Helme kirikus.
 - 27. mail kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus.
 - 27. mail kl 14 jumalateenistus Taagepera kirikus.
 - 3. juunil kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus.
 - 3. juunil kl 14 jumalateenistus Taagepera kirikus.
 - 10. juunil kl 11 jumalateenistus armulauaga Helme kirikus.
 - 10. juunil kl 14 jumalateenistus Riidaja kirik-kabelis.
 - 17. juunil kl 11 Taagepera kalmistupüha.
 - 17. juunil kl 14 jumalateenistus Helme kirikus.
- Tõrva Misjonimajas**
- L, 19. mail kl 18 Ülistus- ja palveõhtu Tõrva Misjonimajas koos Timo Lige ja külalistega Hiiumaalt.
 - P, 20. mail kl 11 Valgas Betaania koguduse aastapäev.
 - 27. mail kl 11 jumalateenistus Tõrva Misjonimajas.
 - Esmaspäeviti kl 11 palvekoosolek.

pikemalt aega Tartus usuteaduskonnas loenguid pidades. Oma peres on ta aga üles kasvanud poja ja kaks tütar.

Nüüd aga jääme Andres Tauli mälestama tänuga tema töö ja teenimise eest laias maailmas ning Issanda kirikus. Ning soovime temale pärast pikki rännuteid õndsas kodu leidmist armulise taevase isa juures.

 Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvõõndis. Tel: 56 111 900

 Jüritoru

SEPTIKUTE JA BIOPUHASTITE PAIGALDUS

JOOGIVEESÜSTEEMIDE EHTUS

WWW.JYRITORU.EE TEL 51 15 287

 Puurvesi
PUURKAEVUD

PUURKAEVUDE JA MAASOOJUS PUURAUKUDE PUURIMINE, PROJEKTEERIMINE NING HOOLDUS.

VEE- JA KANALISATSIOONITORUSTIKU RAJAMINE, REOVEEMAHUTITE, SEPTIKUTE, BIOPUHASTITE, SÜVAVEEPUMPADE JA VEEFILTRITE PAIGALDUS, HOOLDUS, MÜÜK.

+ 372 55 694 310 info@puurvesi.ee
www.puurvesi.ee

 Tõrva - Helme KÜTTEKONTOR OÜ

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm. Hind 32 kuni 34€.

Tasuta transport Tõrva linn (kuni 5 km linna ümbruses) Tel: 56 51820

KHR FOREST

OSTAME KUUSEPALKI METSAÄÄRSE HINNAGA KUNI 69 EURO/TM. OSTAME ÕIGLASE HINNAGA RAIEÕIGUST JA METSAMAAD ÜLE EESTI.

5558 6086 INFO@METSAFIRMA.EE
WWW.METSAFIRMA.EE

 PROPRITS

Soodapritsitööd **Värvimistööd**

Liivapritsitööd **Tööstushoonete renoveerimine**

+372 5837 5516 www.propriits.ee

VÕSALÕIKUR SRM-300TES
469-€
399 €

TARBIJA-
VIIS 5 AASTAT
GARANTII

ETTEVÕTTE
KAKS 2 AASTAT
GARANTII

PROFESSIOONALINE
100%
KVALITEET

JAAPANI
TEHNOLOOGIA

VÕSALÕIKUR SRM-222ES
289-€
249 €

MOOTORSAAG CS-352ES
249-€
219 €

Ja palju teisi soodsaid aia- ning metsatehnika pakkumisi

Aia- ja metsatehnika kauplus
Kevade 8, Tõrva
Tel. 7670508
www.metsakaup.ee

aiatehnika
ekspertid.ee

AVAMISPAKKUMISED

Tõrva Südameapteegis

1. juunil avame uues asukohas suurema valikuga ja avarama Tõrva Südameapteegi. Tule külla, parimad pakkumised ootavad!

Apteek

Sinu tervis on meie südameasi

-50%

OCUTEIN SENSITIVE NIISUTAVAD SILMATILGAD 15ML
Silmade kiireks niisutamiseks ja leevenduseks. Sobib ka kõikide kontaktläätsedega.

-50%

OCUTEIN FORTE KAPSLID
Toidulisand silmadele vitamiinide ja oomega-3 rasvhapetega. Pakendis 30 kapslit.

-33%

MYCOSAN SEERUM KÜUNTELE 5ML
Kergekujulise küüne seenhaiguse (mükoosi) raviks.

-40%

LUTAX 10 PLUS KAPSLID
Toidulisand aitab kaasa normaalse nägemise säilimisele. Sisaldab oomega-3 rasvhappeid, vaske, tsinki, E ja C vitamiini ning taimseid ühendeid. Pakendis 30 kapslit.

-50%

HELOSAN KREEM 100G
Kergelt antiseptiline traditsiooniline nahahoolduskreem.

-50%

HELOSAN JALAKREEM 100G
Helosan jalakreem pehmendab nahapaksendeid ning muudab naha pehmeks ja elastseks.

Oled alati oodatud
Tõrva Südameapteek
Viljandi 28, Tõrva
E-R 9-19 • L 9-17 • P 10-17

**LISAKS PALJU TEISI
HÄID PAKKUMISI!**

Avamispakkumised kehtivad Tõrva Südameapteegis 1.-17.06.2018

**25. ja 26. mail kell 9-16 Kevadlaad
Tõrva linnas Valga 5/7.**

**Korraldaja:
Keskoja OÜ, tel. 56618707**

VALGA TEHNOÜLEVAATUSE OÜ

**OLEME AVATUD
E-R 8-18 L 9-14**

**TEOSTAME ÜLEVAATUST NII SÕIDU
KUI VEOAUTODELE
INFO TEL.7641189, TRANSPORDI 1, VALGA.**

